

Óli Jacobsen

Torradagar: KVINNUMURNAR OG HAVIÐ

Á Torradøggunum í Klaksvík varð eisini dentur lagdur á leiklutin og umstøðurnar hjá kvinnunum í gamla fiskivinnusamfelagnum

1. partur

Í 1999 skipaði fiskimannafelagið fyri minningarhaldi í gamla kirkjugarðinum í Reykjavík fyri føroysku manningum, sum vóru grívnar har í tveimum gravum. Í aðrari grøvini liggur manningin á Onnu, sum forlisti á Suðurlandinum í 1924, 75 ár frammanundan. Í hinari liggja teir átta menninir við Acorn, sum brendu til deyðis í 1928. Tað vóru nógv avvarðandi komin úr Føroyum í hesum sambandi.

Tvær myndir

Ikki fyrr enn tá gjørdist eg varur við, hvussu djúpt hesar hendingar framvegis stinga í okkara fólki, sjálvt aftaná so mong ár.

Tað eru tvær hendingar, sum framvegis eru ógloymandi frá hesum minningarhaldi. Tann fyrri var at síggja ta 82 ára gomlu Berlinu Olsen av Skála liggja grátandi á knæ á grøvini hjá pápa sínum. Hon hevði sagt honum farvæl sjei ára gomul og hevði ongantið kent seg hava havt tikið rættiligt avsked við hann. Hetta hevði hon alt lívið kent sum ein sakn. Men nú hon var gomul, kundi hon endiliga kenna seg at hava sagt pápanum

farvæl. Hetta var ógvuliga kensluborið og ógloymandi.

Hin myndin er frá teirri sjónvarpssending, sum varð gjørd aftaná ferðina av Tórði Mikkelsen, sum hevði verið við sum avvarðandi.

Í heimunum hjá teimum, sum vóru farnir við Onnu, hingu nakrar dökkar myndir frá jarðarferðini í 1924. Ein av teimum var av teimum níggju svørtu kistunum í dómkirkjunni í Reykjavík. Men í sjónvarpssendingini tók dóttir skiparan, Kathrina Jensen, hesar myndir niður av bróstinum, tí nú fólki hon seg hava tikið avsked við pápan, sum um hon hevði verið við til hansara jarðarferð. So statt var ikki longur brúk fyri hesum myndum, sum hvønn dag mintu hana á hesa sorgarsøgu.

Hetta skapti áhuga fyri at savna tilfar um føroysku lagnusøguna og tiskil eisini um leiklutin hjá kvinnum í gamla fiskivinnusamfelagnum.

Bøkur um kvinnur

Úrslitið hevur verið tvær bøkur. *Havið tók Teir* kom í 2011. Henda bók snúði seg ikki bara um teir, sum havið tók, men eisini um tær kvinnur sum sótu eftir, og sum fingi børnini undan við hjálp av

Gudi og góðum fólki. Tað vóru nærur 40 kvinnur umframt menn, sum vóru keldur til hesa bók. Hetta er tiskil ein serstøk kvinnusøga.

Tann seinna bókin, *Tær Bygdu*

Málningurin hjá Mikines, Sakn. Perumyndin á bókini "Havið tók teir".

Land, kom í fjør, og eru her 20 kvinnusøgur, eisini hjá kvinnum, sum hava havt menn og pápar á sjónum. Báðar bøkurnar eru útseldar tvær ferðir. Hetta sigur nakað um áhugan fyri hesum parti av okkara søgu.

Her skulu vera tiknar fram nakrar av hesum frásagnum, sum lýsa sambandið hjá kvinnum við havið.

Pápin burtur um summarið og heima um veturin

Brynhild Absalonsen, ættað av Viðareidi, greiddi frá gerandislívinum í einum fiskimannaheimi:

Pápi var fiskimaður. Tá vóru menninir burtur um summarið og heima um veturin. Tað var nógv arbeiði at gera heima við at gera skipsmenninar til. Øll klæðir máttu gerast uppá teir. Troyggjur og undirklæði skuldu bindast, buksur seymast, men tilfarið til buksurnar bleiv keypt. Skjúrur vórðu eisini seymaðar. Onkur hevði bindimaskinu. Tað lætti nógv um.

Tað skuldu nógv pør av vøttum til. Eg var lítill, tá ið eg byrjaði at binda skipsvøttir. Sjálvt oljuklæðini vórðu gjørd heima. Pápi vildi hava oljudansarnar seymaðar úr tunnum stóti, tí tað var nógv

liðilgari at vera í. So ferniseraði hann teir sjálvur. Hetta var tíðarkrevjandi, tí oljuklæðini skuldi ferniserað fleiri ferðir, inntil tey vóru tøtt.

Dýnur máttu eisini gerast. Tað var serliga lundafjødur, sum var góð til dýnur.

Tá skipsmenninir vóru farnir, var tómlegt í bygdini. Av mannfolki vóru mest smádreingir og gamlir menn eftir. Tá ið menninir vóru heima millum túrir í mai, skuldi aftur gerast klárt til næsta túr. Nú skuldu skipsklæðini vaskast. Vaskimaskina var eingin. Steðgurin heima var ofta stuttur, áðrenn farið varð avstað aftur á Eysturlandið ella til Grønlands. Bar illa á við terra, kundi tað vera nokkso nógv stríð at fáa klæðini turr til teir fóru avstað aftur.

Tá ið pápi var burtur, høvdu beiggjarnir hjá mær nógv at gera heima. Tá ið menninir vóru heima millum túrarnar, var eisini nógv, teir skuldu fáa frá hondini. Torvið skuldi skerast, og eplini fáast í jørðina. Børnini plagdu at saksa veltuna, áðrenn teir komu.

Støðugur ótti undir krígnum

Steffan, maður Brynhild var fiskimaður. Undir krígnum var hann við "Svínoynni". Teir fiskaði og sigldu niður við fiskinum. Steffan upplivdi ikki nakra serliga vanda-støðu í hesi sigling.

Men hjá teimum, sum vóru heima, var ein støðugur ótti fyri, hvat ið kundi henda. Tað vóru javnan týsk flogfjør, sum flugu yvir bygdini, og stutt var millum

Elsa Biskupstøð kundi ikki fáa seg at trúgva, at drongurin hon skuldi giftast við, ikki kom aftur.

Børnini máttu eisini gera nyttu. Her eru Brynhild saman við brøðrunum Arna og lítlabeliggjanum Heina farin at mjólka kúnni.